

RÓNAV LÁSZLÓ KÖNYVAJÁNLATA

Útmutatók, útitársak

A címet Szepes Erikától kölcsönöztem, aki arra biztat, „olvassuk együtt” a verseket. Azaz: tanuljunk újra verseket olvasni. De kölcsönözhettem volna Fried Istvántól is, aki egyetlen költő, Baka István lírájának nyomába szegődve mutatja meg, milyen a nagykorú versolvasó.

Némi szorongással tesszem föl a kérdést: szoktunk mi még verseket olvasni? A két kötet, amelyről röviden szólnék, azt sugallja: olvassunk! De ne felületesen vagy kötelező penzumként, sebesen véggezve a feladattal, hanem elmélyülten, összefüggéseket keresve térben és időben. Fried István például úgy olvas, hogy fél szemmel a világ költészetére figyel. Egyetlen sor elég, hogy párhuzamok sora jusson eszébe, képzeletéből festményeket, zeneműveket hív elő, bekalandozza az európai szellemi élet múltját és jelenét, s mintha olykor „kiszólna” a szövegből: tessék figyelni, így is lehet olvasni. Persze nem mindenki tud így azonosulni a versekkel, de azért sejteni kezdjük, mennyire igaz volt Radnótinak, amikor arra figyelmeztetett, hogy egyetlen verssor is kényes és szeszélyes. Fried István pedig arra int, az a bizonyos verssor, kép nem feltétlenül magányos tümemény, ha jól figyelünk, innen is, onnan is rokon dallamokat hallhatunk, egy láthatatlan, de gyönyörűen szóló kórus zengését.

A mai olvasósok sokszor tanácstalanok, hiszen sze-

münk láttára tűnnek el értékek, eszmények, amelyeket a költők nemrég még fontosnak tartottak. Fried István kötetének első tanulmányából, a 90-es évek líráját áttekintő elemzésből azonban megérthetjük, az értékek megmaradtak. Csak éppen még mélyebbre kell ásunk, hogy fölismerjük őket.

Szepes Erika versértése azt a hőlgyet idézi, aki férje kíséretében egy ékszerboltban tallóz, s képtelen válasszani a tündöklő kincsek közül. Ez is gyönyörű, az meg még szebb. Mutatja, hogy verik vissza a fényt a gyémántok. Az azonosulás és tetszés felfokozott állapota ez. Emlékszel? – kérdi. – Ilyet már láttunk. Ez mégis más. És megnevezi a másikat, egy hajdani meseter remeklését, amely mit sem vesztett ragyogásából.

Nemes Nagy Ágnes írja egyik tanulmányában, hogy minden versnek van egy központja. Aköré építi a költő a sorokat és a képeket, s valami módon az szabja meg a költemény lélegzetvételét. Szepes Erika is az avatlatlan számára nehezen feltáruló lényegét keresi, s emellett azt nyomozza, hogy a modern magyar költők mit tanultak elődeiktől, mit hasznosítanak a régi mesterek munkáiból. Izgalmas és tanulmányos felfedezőútra hív, amely nem fáraszt, hanem gyönyörűséggel kecsegtet.

Fried István: *Árnyak közt mulandó árny* (Szege). Szepes Erika: *A vers mint alma* (Nemzeti Tankönyvkiadó)

Bach a 47-es villamoson

Varnus Xavér élet- és orgonaművész ma este a Néprajzi Múzeumban ad koncertet

Számára az életművészek a példaadók. Kedvenc anekdotája erről Artur Rubinstein története, akít egyszer megkérdeztek, milyen az ideális zongoraművész. A mester azt válaszolta: legalább öt nyelven beszél, nagyszerűen bridszel, csodálatosan udvarol, remekül táncol és nem árt, ha egy-két darabot el is tud játszani a zongorán. Varnus Xavér is valami hasonlót szeretne megvalósítani az életében, hiszen a „muzsikus csodagyerek” kategória már tizenöt esztendősen szükké vált számára. Az orgonálás mellett rengeteg mindennel foglalkozik: megtanult repülőgépet vezetni, rádiós műsorvezetőként életvezetési tanácsokat osztogatott, könyveket írt és ír, legutóbb pedig a Friderikus-show állandó meghívottjaként találkozhatott vele a közönség.

Varnus Xavér csónakban talán nem, villamoson azonban szívesen orgonálna, lehetőleg hajnalban, hogy ezzel ébressze fel az embereket szerte a városban – vagy legalábbis a sínek mentén

Lengyel Richárd írása a NÉPSZAVÁNAK

– Erdekes, hogy a polgári értékeket tartja iránymutatónak, pedig őnt sokan a szakma fegyverekének, örök lázadónak tartják.

– Az ember fiatalon forradalmár, középkorúan liberális, öregkorára pedig konzervatív. Pedig nem ő változik, hanem a világ körülötte. Ha csak három akkordot játszom is, a kollegám máris úgy veszik, mintha kesztyűt vágtam volna az arcukba. Nálam ez így természetes, ahogy élek. A viselkedésem a bensőmből fakad, és sosem valaki ellen vagy mellettem kerülné a képernyőre. De számos egyéb ötletem is akad. Folytatni kívánom például a hajnali koncerteket, amelyekből az elsőt idén március 21-én ötkor, J. S. Bach születésének órájában tartottam és óriási sikert arattam. Arra is gondoltam, milyen jó lenne kibérelni például egy 47-es villamost, felszerelni hangszórókkal, s ebben az idő-

val hozna egy számára kedves orgonadarabot. Beszélne a zeneszerzőről, a mű keletkezésének körülményeiről, s természetesen eljátszanám magát a darabot is. Ezt követően egy fiatalokból álló „bírálóbizottság” döntene arról, hogy a mű megállja-e a helyét napjainkban is, tesszik-e a mai hallgatóságunk. Úgy vélem, így a televízió nyilvánosságát fel tudom hívni a figyelmet az orgonaműsikára, s talán ismét meg tudom kedveltetni az emberekkel. A műsor a tervek szerint ösztöl kerülné a képernyőre. De számos egyéb ötletem is akad. Folytatni kívánom például a hajnali koncerteket, amelyekből az elsőt idén március 21-én ötkor, J. S. Bach születésének órájában tartottam és óriási sikert arattam. Arra is gondoltam, milyen jó lenne kibérelni például egy 47-es villamost, felszerelni hangszórókkal, s ebben az idő-

– Lesz folytatása televíziós karrierjének?

– Valószínűleg igen, hiszen már régóta tervezgetek egy önálló adást, amelynek Az utókor ítélete a címe. Ebben a műsorban vendégeként mindig egy népszerű, ismert személyiség szerepelne, aki magá-

val hozna egy számára kedves orgonadarabot. Beszélne a zeneszerzőről, a mű keletkezésének körülményeiről, s természetesen eljátszanám magát a darabot is. Ezt követően egy fiatalokból álló „bírálóbizottság” döntene arról, hogy a mű megállja-e a helyét napjainkban is, tesszik-e a mai hallgatóságunk. Úgy vélem, így a televízió nyilvánosságát fel tudom hívni a figyelmet az orgonaműsikára, s talán ismét meg tudom kedveltetni az emberekkel. A műsor a tervek szerint ösztöl kerülné a képernyőre. De számos egyéb ötletem is akad. Folytatni kívánom például a hajnali koncerteket, amelyekből az elsőt idén március 21-én ötkor, J. S. Bach születésének órájában tartottam és óriási sikert arattam. Arra is gondoltam, milyen jó lenne kibérelni például egy 47-es villamost, felszerelni hangszórókkal, s ebben az idő-

– Lesz folytatása televíziós karrierjének?

– Valószínűleg igen, hiszen már régóta tervezgetek egy önálló adást, amelynek Az utókor ítélete a címe. Ebben a műsorban vendégeként mindig egy népszerű, ismert személyiség szerepelne, aki magá-

val hozna egy számára kedves orgonadarabot. Beszélne a zeneszerzőről, a mű keletkezésének körülményeiről, s természetesen eljátszanám magát a darabot is. Ezt követően egy fiatalokból álló „bírálóbizottság” döntene arról, hogy a mű megállja-e a helyét napjainkban is, tesszik-e a mai hallgatóságunk. Úgy vélem, így a televízió nyilvánosságát fel tudom hívni a figyelmet az orgonaműsikára, s talán ismét meg tudom kedveltetni az emberekkel. A műsor a tervek szerint ösztöl kerülné a képernyőre. De számos egyéb ötletem is akad. Folytatni kívánom például a hajnali koncerteket, amelyekből az elsőt idén március 21-én ötkor, J. S. Bach születésének órájában tartottam és óriási sikert arattam. Arra is gondoltam, milyen jó lenne kibérelni például egy 47-es villamost, felszerelni hangszórókkal, s ebben az idő-

– Lesz folytatása televíziós karrierjének?

– Valószínűleg igen, hiszen már régóta tervezgetek egy önálló adást, amelynek Az utókor ítélete a címe. Ebben a műsorban vendégeként mindig egy népszerű, ismert személyiség szerepelne, aki magá-

val hozna egy számára kedves orgonadarabot. Beszélne a zeneszerzőről, a mű keletkezésének körülményeiről, s természetesen eljátszanám magát a darabot is. Ezt követően egy fiatalokból álló „bírálóbizottság” döntene arról, hogy a mű megállja-e a helyét napjainkban is, tesszik-e a mai hallgatóságunk. Úgy vélem, így a televízió nyilvánosságát fel tudom hívni a figyelmet az orgonaműsikára, s talán ismét meg tudom kedveltetni az emberekkel. A műsor a tervek szerint ösztöl kerülné a képernyőre. De számos egyéb ötletem is akad. Folytatni kívánom például a hajnali koncerteket, amelyekből az elsőt idén március 21-én ötkor, J. S. Bach születésének órájában tartottam és óriási sikert arattam. Arra is gondoltam, milyen jó lenne kibérelni például egy 47-es villamost, felszerelni hangszórókkal, s ebben az idő-

– Lesz folytatása televíziós karrierjének?

– Valószínűleg igen, hiszen már régóta tervezgetek egy önálló adást, amelynek Az utókor ítélete a címe. Ebben a műsorban vendégeként mindig egy népszerű, ismert személyiség szerepelne, aki magá-

A 206-os öltöző lakójának színháza

Lengyel Richárd írása a NÉPSZAVÁNAK

„Rettenő sok furcsa figurával találkoztam. Gondolom, idővel én is ilyen furcsa alakká válok. Akkor talán rólam is megírja valaki, hogy volt a Szent István körúton egy furcsa, fitos orrú, zömök ember, aki időnként játszogatót is a Vigszínházban, és furcsa emberekről furcsa dolgokat írt” – így jellemezte magát Szatmári István, a színész, aki szívesebben beszélt elődeiről, kortársairól, mint magáról, aki estéről estére a Vigszínház színpadán mutatott be emberi sorsokat és közben szeretetteljes jegyzeteket írt pályatársairól.

A szakma által „Szatyinak” becézett művész hosszú időn át volt Miklósy Györggyel együtt a Vigszínház 206-os öltözőjének a „lakója”. Írásai – amelyek a Film Színház Muzsika hasábjain már

megjelentek – most Róna Katalin szerkesztésében A 206-os öltöző címmel könyv alakban olvashatók. Aki kezébe veszi ezt a kötetet, képet kaphat az egykori színészi életről, a mai, népszerű művészekről, sőt a színház „szent embereiről”, a jegyszédőkéről, ügyelőkéről, műszakiakról is. Történet emlékezik meg Ajtay Andor és Szokolov találkozásáról, Csontos Gyula kabátjáról, Somlay Artúr vacsorameghívásáról, Gobbi Hilda színpadonjáról, Komlós Juci kézfűzőjéről vagy a Márkus László-klikkről. Az írásokat mély emberismeret és tiszta barátság jellemzi.

E rendhagyó, bensőséges portrék az elmúlt évtizedek színvilágába, művészsorsaiba nyújtanak betekintést. Szatmári István már tíz esztendeje nincs közöttünk, de finom, gyengéd, pontos írásai saját magáról is portrékat festenek.

Visszaforgatott kép az Ernst Múzeumban

MTI-információ

Komoly és fiatal – Visszaforgatott kép címmel nemzetközi kortárs képzőművészeti kiállítás nyílik ma Budapesten, a Nagymező utcai Ernst Múzeumban. A Fialat Képzőművészek Stúdiója Egyesület és a Múcsarnok szervezte bemutatón festményeket, fotókat, számítógépes nyomtatásokat, valamint más el-

járással készült képeket mutatnak be. E „személyes archívum” többi között a könyvek, az újságok, a képeslapok, a plakátok, a hirdetőoszlopok, a monitorok és a filmek által közvetített képekből tevődik össze.

Az augusztus 29-ig nyitva tartó tárlaton amerikai, angol, dán, horvát, magyar, német, portugál, svéd, szlovák, szlovén munkák láthatók.

Műalkotássá vált muzsika

NÉPSZAVA-információ

Különleges kiállítást láthatnak azok, akik a héten kezdődő nyári opera- és balettfesztivál, a Budafest ideje alatt ellátogatnak az Ybl-palotába. Az Operaház aulájában ugyanis olyan műalkotásokból nyílik tárlat, amelyek alkotói maguk is rendszeresen színpadra lépnek a dalszínházban.

Csák Józsefet Hoffmannként, Cavaradosként, Turidduként vagy Bánk bántként is látható hallhatta már a publikum, de azt kevesen tudják, hogy a tenorista szabad idejében szívesen fest, sőt festményeit már több kiállításon bemutatta a közönségnek. Számára régóta természetes elfoglaltság a rajzolás, hiszen végzettségét tekintve építész mérnök, s emellett, hogy énekel, ma is a Budapesti Műszaki Egyetem docense.

Útó Endrének is régi kedves hobbija a képzőművészet. A basszista, aki nemcsak énekel az Operaházban, hanem őt esztendőn át a dalszínház főigazgatója is volt, falfaragásokat és kerámiákat is készít. A mostani tárlaton agyagfiguráiból mutat be válogatást.

Világjáró szopránunk, Sass Sylvia már több mint húsz esztendeje fest. Saját szerepeit is megörökítette a vásznon, így született többek között a Lady Macbeth, a Bohémélet Mimijét vagy a Salomé ábrázoló festménye. Az ő

képeit számos tárlaton láthatta már a közönség.

Csavlek Etelka művészi pályafutását keramikusként kezdte, az Iparműve-

egyik vezető szopránja, életében ma is jelentős szerepet játszik a képzőművészet. Idejét a korong és a kotta között osztja

Csavlek Etelka Manon című kerámiafigurája, amelyet Puccini hősnője ihletett

szeti Főiskolán szerzett diplomát, s már húsz esztendeje láthatók itthon és külföldön egyaránt egyéni látásmóddal, sok derűvel, kedvességgel, humorral megalkotott figurái. S bár már több mint tizenhét esztendeje az Operaház

meg, s rá is jellemző, hogy színpadi élményei is műalkotássá válnak.

A Budafest tárlatán a négy alkotónak főképp azok a művei kapnak helyet, amelyek kötődnek a muzsikához és a dalszínházhoz.

Könnyűzenészek nehéz pénzei

(Folytatás az 1. oldalról)

Magyarországon azonban ez nem így megy. A nagy kalapig azonos az út, utána azonban kétféle – egy hazai és egy külföldi részre – ágazik. A külföldi zenekarokat megillető díjakat a saját kiadójuk kapja meg, akik átutalják azt az előadóknak.

A hazai előadók esetében információink szerint a nagy kalap után a már említett szervezetek közgyűlésén szavazzák meg, hogy ki milyen arányban részesül az összegből.

A grémium tagjainak – bár teljes névsorukat sehol illetékes helyen nem voltak hajlandók közölni, de annyit megtudtunk, hogy többek között Presser Gábor, Zorán, Bródy János, Szörényi Levente van benne a testületben – döntése

alapján kapja meg a hazai zenész vagy előadó a neki járó összeget. (Talán érdemes megjegyezni, hogy a lejátszások után járó jogdíjakból 1997-ben ötmillió forintot meghaladó összeget 12 előadó kapott – többek között Presser Gábor, Zorán, Bródy János, Szörényi Levente...)

Dr. Tomori Pál, az Előadó-művészi Jogvédő Iroda illetékes lapunk kérdésére megerősítette, hogy nálunk valóban így működik ma az elosztás, de hozzátette, hogy a nyugati gyakorlathoz igazodva már elkészült egy tervezet – s remélhetőleg a napokban jóvá is hagyják –, amely szerint a sugárzások után járó jogdíjakat a lejátszások arányában fogják szétosztani, így minden előadó az őt megillető jogdíjból részesül.

A hazai könnyűzenészek

másik bevételi forrását a fellépti díjak alkotják. Egy neves rendezvényszervező érdeklődésünkre nem kívánt konkrét adatokat mondani a fellépési összegekről, annyit azonban elmondott, hogy az előadónak tíz- és százezer forint közötti összegeket szoktak kifizetni. Azt is elárulta, hogy ő eddig Magyarországon Presser Gábornak fizetett legtöbbet egy fellépésért.

Más forrásokból viszont tudomásunkra jutott néhány konkrét összeg: egy műsorszervező irodából származó listából kiderül az adott irodával kapcsolatban álló művészek „ára”. Eszerint az Animal Canibals, a Bestiák, az Irigy Hónaljmirigy és a V.I.P. együttes, akiknek 25-30 perces műsora 130 ezer forintba kerül. A Tea

együttes kétszer egy órája 160, a Bergendy szalonzenekar fele ennyi műsorideje 180 ezer forint; előbbinél minden megkezdett plusz óra 70, utóbbinál 120 ezer forinttal emeli a számla végösszegét. Az Irigy Hónaljmirigy másfél órás koncertje 280 ezer forintba kerül, ugyanennyi Fábry Sándor félórás műsora. A listát az Old Boys együttes vezeti 290 ezer forinttal. (Ezek az összegek természetesen áfa nélkül értendők.)

Tiszteletdíjukat az előadók természetesen számla ellenében kapják, tehát adózniuk kell utána. A rendezvényszervező az összegek indoklásaként viszont azt is kiemelte, hogy a magyar sztárok igényesek; példaként említette, hogy egy-egy fellépésre általában több ruhát is visznek magukkal.